

Turkisk akademiker erbjuder en spännande men kontroversiell syn på den muslimska världen

Claire Sadar - Ahvalnews

Den turkiska akademiker Ahmet Kuru presenterade en spännande och med säkerhet en kontroversiell avhandling i sin senaste bok "Islam, Authoritarianism, and Underdevelopment: A Global and Historical Comparison". Det bygger på en analys av politisk historia och samtida politiska institutioner och politik. I Kurus senaste verk är emellertid analysomfånget och slutsatserna som han drar mycket bredare och mer ambitiöst än hans tidigare arbete.

I boken försöker Kuru att svara på en av de mest omdiskuterade och politiserade frågorna om statsvetenskap och global ekonomi: "Varför uppvisar de muslimska majoritetsländerna så höga nivåer av autoritärism och så låga nivåer av socioekonomisk utveckling jämfört med världsgenomsnitt?" Kuru avfärdar de två vanligaste argumenten från den politiska höger och vänster, att antingen Islam eller västerländsk kolonialism helt är att skylla för samtidens problem i muslimska majoritetsländerna, som en selektiv plockning av historiska händelser.

Till exempel spårar Kuru de ordspråk som används av både islamister och islamofober att i islam är "religion och kunglig myndighet tvillingar" till den pre-islamiska sasanidiska politiska traditionen. Han hävdar att den relativt avancerade utvecklingen av muslimskt styrda territorier mellan det sjunde och elfte århundradet bevisar att islam verkligen är förenligt med intellektuella, tekniska och ekonomiska framsteg och innovation och att den efterföljande stagnationen och nedgången av samma territorier som upplevdes under sena medelåldern föregår uppstigning av europeiskt kolonialt styre.

I stället postulerar Kuru att inrikespolitiska förbindelser mellan härskare och de intellektuella, ekonomiska och religiösa klasserna och anpassningen efter dessa förklarar uppstigningen av muslimska styrda områden under 700- och 1100-talet, deras efterföljande nedgång och den samtida dominansen av Västeuropa som börjar i den tidiga moderna perioden. Enligt Kuru skapade "I tidig islamisk historia skapade islamiska forskares oberoende från staten och den ekonomiska inflytande från köpmän" ett utrymme för filosofisk och intellektuell frihet utanför statlig kontroll.

Senare skulle politiska myndigheter, särskilt Seldjukerna, sätta det islamiska religiösa etablissemang, ulema, under statlig kontroll. Seldjukerna skulle också införa mark- och skattereformer som begränsade handelsklassens ekonomiska och politiska inflytande. Västeuropa, däremot, genomgick den motsatta politiska och ekonomiska processen i den tidiga moderna perioden, politiska och religiösa myndigheter kämpade och gradvis lossnade från varandra, universitet gynnade intellektuell tillväxt, och en handelsklass uppstod och utökade sin politisk och ekonomisk makt.

Under olika perioder i sin historia har både den "muslimska världen" och det övervägande kristna Västeuropa drabbats av den religion-statliga förvirring som Kuru ser som den främsta kraften som hindrar intellektuell framsteg och innovation. Det finns inget väsentligt i vare sig islam eller kristendom som uppmuntrar eller hindrar filosofisk utforskning eller vetenskapligt experiment. Var och en har potential att främja och stoppa den intellektuella blomstringen av sina anhängare när de blir dominerade av politiska intressen. Kuru hävdar att denna tradition för politisk dominans av religionen har fortsatt även i sekulära majoritetsländer som Turkiet och Egypten.

Boken är uppdelad i två avsnitt. Den första behandlar samtida problem med autoritärism, underutveckling och våld i de fyrtionio länderna med befolkning med muslimsk majoritet. Kuru börjar med den provocerande, och till synes tangentiella, frågan om "vad förklarar den senaste tidens våg av muslimskt engagemang i politiskt våld?" Kuru använder denna fråga för att utforska sina stora påståenden, att islam kan tolkas för att stödja många olika politiska, sociala och ekonomiska projekt, som varken kolonialt styre eller islam helt förklarar de politiska och sociala förhållandena i de muslimska majoritetsländerna, och, mest avgörande, det faktum att ulemas konservatism och politiska alternativ har gjort det svårt att motverka extrema tolkningar av islamisk teologi och social organisation.

I det andra avsnittet i boken redovisas det historiska beviset för Kurus avhandling om att intrasslingen av politiska, religiösa, intellektuella och ekonomiska aktörer är den främsta orsaken till Västeuropas dominans och nedgången av muslimska riket sedan den tidiga moderna perioden. I detalj redogör han för de muslimska rikets politiska historia som dominerade västra Asien, norra Afrika och södra Europa i över tusen år.

Kuru bygger sitt arbete på studier av primära källor, allt från biografier av islamiska forskare, till teologiska verk och administrativa handböcker för att markera det förändrade förhållandet mellan stat och religion och handelsklassens nedgång i denna region under cirka 700 år. Han tar också upp varför ansträngningarna för politiska och sociala reformer av ett antal 1800-talets muslimska ledare i slutändan misslyckades.

Kuru räknar med att hans avhandling och de bevis han använder för att stödja den oundvikligen kommer att dra till sig kritik. Mot slutet av boken behandlar han direkt alternativa förklaringar för både Västeuropas uppkomst av de muslimskt styrda rikets nedgång. Kuru diskuterar också kritik som han fick när han skrev denna bok, nämligen att han riskerade att glänsa över de våldsamma och destruktiva krafter som släpptes ut av västerländsk kolonialism.

Kuru erkänner det övergripande arvet från kolonialism och slaveri. Han hävdar emellertid att en lång undersökning av kolonialismens blodbad ligger utanför denna bok, eftersom han är intresserad av vad som först gjorde Västeuropa till en kolonimakt. Kuru påpekar också att muslimskt styrande riket, genom sin historia, också bedrev kulturell och etnisk rening, slaveri och diskriminering av infödda befolkningar.

Visst kommer dessa försök att avvärja kritiker bara gå så långt. Kuru skyller på ulema inte bara för den historiska nedgången i den muslimska majoritets världen, utan också för den genomgripande våldsamma tolkningen av islam. Denna ståndpunkt kommer säkert att väcka kontroverser, inte minst bland ulema medlemmarna. Kurus avfärdandet av kolonialismen som central för både det statliga och icke-statliga våldet som är genomgripande i många muslimska majoritetsländer kommer sannolikt också att få betydande kritik.

Det finns utan tvekan flera aspekter i Kurus arbete som kan och bör ifrågasättas. Men

hans centrala påstående om de skadorna som orsakats av intrasslingen av religiösa och politiska aktörer är ett nytt och övertygande perspektiv i en debatt som har blivit cirkulär och inaktuell.